

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Prooemium Opusculi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

N I C O L A I L A N C I C I I

E S O C I E T A T E I E S V O P V S C V L V M S P I R I T V A L E

D E C I M V M,
De iudiciis & gradibus profectus in virtutibus.

I N D E X C A P I T V M

H V I V S O P V S C V L I.

Proemium Opusculi.

De primo gradu spiritualis profectus, sito in diminutione peccatorum. CAP. I.

Quibus modis sint diminuenda peccata. CAP. II.

De secundo gradu spiritualis profectus, qui est, refrenatio inordinatarum passionum. CAP. III.

Quae sint signa & gradus profectus, in moderatione passionum. CAP. IV.

De tertio gradu spiritualis profectus, circa victoriam tentationum. CAP. V.

Notanda quaedam circa tentationes. C. VI.

De quarto gradu spiritualis profectus, sito in extirpatione prauorum habituum. CAP. VII.

De quinto gradu spiritualis profectus, exigente perfectum modum operandi. CAP. VIII.

De sexto gradu spiritualis profectus, qui est, incrementum bonorum habituum. CAP. IX.

Iudicium Plutarchi, de aliis signis profectus in virtutibus. CAP. X.

De rarioribus signis, magni in virtutibus

profectus.

CAP. XI.

De primo gradu profectus spiritualis, Patrum tertij anni, & cuiusvis Religiosi, ac vita spiritualis studiosi, sito in profectu in humilitate. CAP. XII.

De secundo gradu spiritualis profectus eorumdem, exposcente abnegationem omnis amoris sensualis. CAP. XIII.

De tertio gradu spiritualis profectus, eorumdem, posito in abnegatione propria voluntatis. CAP. XIV.

De quarto gradu spiritualis profectus eorumdem, circa abnegationem proprii iudicij. CAP. XV.

De quinto gradu spiritualis profectus, qui est, maior Dei cognitio. CAP. XVI.

De sexto gradu spiritualis profectus: scilicet, maiore Dei amore. CAP. XVII.

Quid praterea in schola affectus, acquirere debeant Patres tertij anni, & alij viri spirituales. CAP. XVIII.

De mediis conducentibus ad magnum in spiritu profectum. CAP. XIX.

De impedimentis spiritualis profectus. CAP. XX.

Index praecipuarum rerum huius Opusculi ponetur in fine totius voluminis.

P R O O E M I V M.

Post explicatas, in aliis Opusculis meis, dispositiones & fundamenta spiritualis in virtutibus profectus. In hoc Opusculo duo suscipi tractanda. Primum, quae sint iudicia, qui gradus, communis omnibus profe-

ctus in virtutibus. Secundum, in quo situs sit proprius spiritualis profectus nostrorum Patrum qui in tertio Probationis anno versantur. Vtilis erit huius vtriusque rei tractatio omnibus cuiusvis status hominibus, ad perfectionem tendentibus. Omnibus enim amatoribus virtutis

perpetuū proficiendam est, quantum est in ip-
 sis, cum ut proficiant Deus non denegat sua eis
 auxilia; sed, ut dixit S. Iohannes Baptista S. Birgit-
 ta, tanquam mater bona, doceat animam proficere in
 meliora. Quod iusti in diuino obsequio feruen-
 tes, generosè conantur. Nam, ut ait S. Bernardus,
 Numquam iustus arbitratur se comprehensisse;
 nunquam dicit, Satus est; semper, esurit sititq; iusti-
 tiam; ita, ut si semper uiueret, semper quantum in se est,
 iustior esse contenderet. Nam semper de bono in melius
 proficere, totis uiribus conatur. Idem ait S. Au-
 gustinus: Quantumcumque hic profecerimus, nemo
 dicat, Sufficit, iustus sum. Qui dixerit, remansit in uia,
 non nouit peruenire: ubi dixit, Sufficit, ibi haesit. Atten-
 dit Apostolum, cui non sufficit: Fratres, inquit, ego me
 non arbitror apprehensisse. Et rursus dicit: Qui putat
 se scire, nondum scit, quemadmodum eum oporteat sci-
 re. Vnum autem qua retro sunt oblitus, in ea qua ante
 sunt exiens, secundum intentionem sequor, ad palmā
 supernae uocationis.

3. Hoc ipsum, ante hos omnes, docuit S. Dio-
 nysius Areopagita, dum libro de Ecclesiastica
 Hierarchiā, in hominibus ad colendam piete-
 tem requirit ascensionē sacras: quod fit, per profe-
 ctum in uirtutibus, quo ad culmen earum ascē-
 ditur. Qui quidem ascensus & profectus, debe-
 ret esse talis qualem describit S. Gregorius Na-
 zianzenus in bonis Religiosis, qui nullum ascen-
 sus & Deificationis modum (hoc est terminum) ag-
 noscunt.

4. Vitit eodem loquendi modo etiam S. Dio-
 nysius Areopagita, perfectionis studiosos ap-
 pellans. Desiderantes & se Desiderantes. Merito, quia,
 ut ait Boetius, ultra homines prouehere sola probi-
 tas potest. Talem animae statum, S. Augustinus
 appellat sextam & ultimam in hac uita etatem,
 interioris hominis senectuti correspondentem;
 esseque ait, omnimode mutationis, in eternam uita-
 ram, & usque ad totam obliuionem uita temporalis;
 transeuntem in perfectam formam, que facta est ad
 imaginem & similitudinem Dei; ad quam, ascen-
 dendo de uirtute in uirtutem, peruenitur. Talis
 erat S. Zeno, laudatus à Theodoro, qui, ut ipse
 scribit, semper Dei ascensus in corde disponebat. Talis
 & S. Iacobus, ab eodem laudatus, qui in diuinis
 rebus quotidie crescebat. Talis S. Fulgentius, qui pa-
 rum patans omne quod faciebat, de die in diem melior
 fieri gestiebat. Talis fuit S. Pachomius, qui pluri-
 morum Patrum considerans Instituta, dabat semper
 operam, cum proprio fratre, ad maiora uirtutis au-
 gmenta confurgere. Sed maxime hac in re excel-
 luit S. P. Ignatius, de quo rem valde raram nar-
 rat testis iuratus Ribadeneira in eius uita; nimi-
 rum, quod, praesentem diem cura hesterni conferens,
 & cum profectu profectum, longius se quotidie pro-
 gressum, & ardentioribus in dies inflammatum studiis,
 reperiēbat. Ita non tantum proficiebat quotidie,
 sed agnoscebat se profecisse; nec tantum profi-
 ciebat in uirtutibus quotidie, sed etiam in fer-
 uore spiritus, & modo feruenti exercendi actus

uirtutum. Quod quam magnum & rarum sit,
 docet experientia, etiam magnum Dei fer-
 uorem, & pater ex historicis Ecclesiasticis. Nam, Ep. ad
 ut ait S. Bernardus, rarissimo est auis in terris, qui de
 gradu, quem in religione semel attigerit, modicum uel
 parumper ascendit. Sed Ignatio, inter alios quā
 plurimos Societatis nostrae homines, P. Petrus
 Faber imitatus est, qui, ut de eo scribit Nico-
 laus Orlandinus studebat, nullum omnino diem da-
 cere, sine insigni aliqua progressionē uirtutis: quod, qui
 ad operandam prostrandamq; salutem uiam largi-
 tur ac tempus, ut omnem diem numeret & obseruet no-
 stri progressus. Studiosè tenebat, quod initio dixerat
 ab Ignatio, ut se identidem obseruaret, & in mores suos,
 & suas noxas inquireret, & progressionē recognosce-
 ret, vniuersi temporis fructus cum aliis temporibus com-
 pararet. Quod praecipue curandum censet sub di-
 uinis Trinitatis solemnibus. Ad eam enim omnes refer-
 ri mysteriorum Christi celebritates, in ea concludi. In-
 titium igitur anni profectus inde sumendum; ibidem re-
 ponendos euoluti anni fructus: praefertim labores seruo-
 rum Dei ad tendant, ut se ipsos edificent, in habitacu-
 lum ac templum sanctum, ubi SS. ipsa Trinitas, eter-
 nam faciat mansionem. Nouo item inueniente anno, dieq;
 concepti Verbi aeterni, qui fuerit initium Redemptionis
 humanae, ac ceteris sanctioribus diebus, incipat sese,
 & nouos capiebat impetus, maxime autem, ubi anni-
 uersarius Religiosus suae professionis uidebat dies. Ita re-
 cens semper & integer, (sed tantò robustior quanto
 uirtus exercendo fit fortior) ad propositum sibi uirtutis
 apicem contendebat. Et tamen non cessabat suae deplo-
 rare, ut appellanti, retrocessionis, atque regressus quos
 numquam satis sese deploraturum ad memorabat.
 Hanc perpetui profectus curam, quae in omni-
 bus Dei magnis feruis uiguit, scala Iacob caelos
 pertingens denotabat, quā S. Gregorius Nyssen-
 nus & S. Bernardus auiunt, uita cum uirtute
 coniunctam effingi atque efformari. Atque
 hoc est, ascensionē in corde suo disponere, ut ait Da-
 uid; & de profectus nostri gradibus explicat,
 S. Bernardus. Hoc est, ire de uirtute in uirtutem.
 Hoc est, iustum iustificari adhuc; & sanctum sancti-
 ficari adhuc. Hoc est, crescere in salutem, ut monet
 Petrus. Hoc est cum Apostolo Paulo, transfor-
 mari à claritate in claritatem. Hoc est, crescere in illo
 per omnia, qui est caput, Christus. Hoc est, fructificare
 in omni opere bono. Hoc est, in anteriora, seu priora, se
 extendere. Hoc est, renouari de die in diem. Hoc est,
 abundare caritate magis ac magis, & probare portio-
 ra. Hoc est, currere ut comprehendamus. Quod pō-
 decans S. Bernardus, ipse, inquit, homini, seculi
 auctor, quamdiu cum hominibus conuersatus est, num-
 quid stetit; & quidem, teste Scriptura, pertransiit bene-
 faciēdo & sanando omnes. Pertransiit ergo, sicut non
 infructuosè, ita non remisè, non pigre, non lento gradu,
 sed quemadmodum de eo scriptum est: Exultauit ut
 gigas ad currentem uiam. Porro currentem non ap-
 prehendit, qui & ipse pariter non currit. Et quid pro-
 dest Christum sequi, si non contingat consequi? Idem
 Paulus aiebat: Sic currite, ut comprehendatis. Ibi, Chri-
 stians,

1. 1.2. Reu. cap. 2.9.
 2. Ep. 253. ad Abb. Guarin.
 In Pl. 69.
 Philip. 8. 1. Cor. 8.
 3. cap. 2.
 Orat. 1. in Iul.
 4. 1.1. diu. nom. 1.4. de c. 6. fol. prof. 3.
 5. In hist. relig. 12. sect. 1.
 c. 6. vit. S. Fulg. Sur. 1. la. nuar. 1. p. e. t. vit. c. 14.

Ep. ad Ric. Ab.
 la. c. 10. vit. c. 11.
 Co. cap.
 6.
 cap.
 Nyss. de beo. uita. Bernar. ep. 174. c. 1. Co. 1. Apoc. 18. 1. Pet. 1. 1. Cor. 13. 1. Eph. 4. Coloss. 10. 1. Cor. 1. Philip. 1. 1. Cor. 9. Philip. 1. 1. Cor. 9. 1. Cor. 9. 1. Cor. 9. 1. Cor. 9.

stianē sige tui cursus profectusq; metam, vbi Christus posuit suam. Factus est, inquit, obediens vsque ad mortem. Quantumlibet ergo cucurreris, si ad mortem non peruenieris, brauium non apprehendes. Brauium Christus est.

8. Pulcherrimum motionis opus est, inquit S. Gregorius Nyllenus, ipsum in bonis incrementum. cum, imperu illo, quo ad melius trahimur, is qui recte mouetur, assidue transfertur ad ea que diuina sunt. Ne quis igitur vim in natura, mutationibus aptam & idoneam cernens, doleat aut conquatur: sed sese in melius promouens. & de gloria in gloriam transfrens quotidiani incrementis, ita vertatur, vt in dies melior ac perfectior fiat. Quod si quis neglexerit, inquit Abbas Theodorus apud Cassianum, consequens est, vt retrocedat, atque in deterius relabatur. Et idcirco nullo modo mens poterit, in vna eademq; qualitate durare. Velut si quis contra aquas violenti fluminis, nauem subigere remorum impulsione conetur, necesse est eum, aut virtute brachiorum, torrentis alui impetum descantem, ad superiora conscendere, aut remissa manibus, ad preceps prostrato amne renouari. Quapropter, istud erit euident, nostri indicium detrimeti, si intellexerimus, nos nihil amplius acquisuisse. Nec dubitemus, retrorsum nos omnimodo renouatos, qua die non senserimus ad superiora progressos: quia, vt dixi, nec in eodem statu mens hominis potest ingiter permanere, nec in hac carne consistens ita virtutum apicem possidebit, quisquis ille Sanctorum, vt immobilis perseveret. Vnde Tertullianus in Scorpiano Christianos monet, vt nitantur ascendere, exemplo mundanorum, quorum terrena officia, in gradu stant; hoc est, non possunt vilo aliquo in gradu quiescere. Porro Religiosi non modice, sed amplie debent crescere, in profectu virtutum. Na, vt ait Cassiodorus, non est nobis crescendi hic ordo, qui multis est; paulatim prouehi, mediocriter probatur esse virtutis. Hoc Cassiodorus de honorato & patricio viro scribit; quid de Religiosis dicendum qui semper debent proficere, iuxta illud Prouerbiorum: Instorum semita, quasi lux splendens, procedit, & crescit, vsque ad perfectum diem, qui erit, in altera vita. Quasi enim per quamdam diem, Sanctu incedere, est mente ire semper ad meliora, inquit S. Gregorius. Vnde fit, vt sicut vita eorum crescit accessione annorum, sic illi accessione virtutum, & perpetuo profecta crescant in spirita.

11. Electis enim, vt ait idem S. Gregorius Papa, cum foris atas corporis, intus, si dicit licet, crescit atas virtutis. Ideo iustus comparatur cedro Libani; quia, vt ait Apponius, Cedrus semper fertur crescere, nec aliquando ire in senectam. Tales esse nos decet. Nam, vt docet S. Chryostomus, Qui Christum sequuntur, eos nunquam fas est descendere, sed semper ascendere. Inquietum quiddam natura virtus est, inquit S. Theodorus Studita, que haud cesset, quin praedictos se in melius prouehat semper.

11. Errarunt ergo Stoici, vt est apud Ciceronem & Laetium, & cum illis Seneca, dum asserunt

virtutem non posse crescere, & fieri maiorem. Errauit & Seneca, dicens, posse in hac vita ita perueniri ad summum virtutis, vt non sit incrementum locus. Errarunt praeterea Stoici, qui, vt scribit S. Augustinus, eos qui in virtute proficiunt & sapientia, nec virtutem nec sapientiam habere, sed tunc solummodo, cum omnino perfecti in ea fuerint, cenlebant. Quemadmodum enim paucorum annorum arbor, & puer, est verissima arbor, ac homo, non minus quam multorum annorum spatio maturatus; ita & crescens virtus, atque ad altiora se protendens semper, vera, cessi non ita perfecta, vt in viris perfectis est, virtutis appellationem meretur.

Alterum, quod in hoc Opusculo tractabo, est, in quo situs sit profectus proprius Patrum, qui, iuxta praescriptum legum Societatis nostra, in tertio probationis anno versantur: quibus tradenda hoc loco a me doctrina, aliis quoque omnibus, perfectioni acquirenda deditis, erit vilis. Conemur igitur semper proficere. Alioqui magna esset confusio eius, coram Deo saltem, qui non profecisset, tot mediis ad profectum instructus. Miserum est, inquit Ioannes Abbas apud Cassianum, cuiuslibet artis & studij disciplinam quempiam profiteri, & ad perfectionem eius minime peruenire. Quam perfectionem, vt ait Abbas Paphnutius apud Cassianum, nullo modo poterimus attingere, si eam vel ignorauerimus, vel scietes non contenderimus opere consummare. Nam ex ignoracione eorum que ad profectum spiritualem requiruntur, sequitur id quod in ignoracione formulæ orandi contingere docet Abbas Germanus apud Cassianum, vt hac ignoracione mens praepedita, errabunda semper, & velut ebria, per diuersa iactetur; & ne illud quidem, quod casu potius, quam industria, sibi met occurrerit spirituale, diu ac firmiter teneat; dum aliud ex alio semper recipiens, sicut introitus eorum atque principia, ita etiam finem, discessumq; non sentit. Merito ergo S. Valerianus scribens ad Monachos (quod etiam omnibus spiritualis vitæ amatoribus congruit) Gemina, inquit, vobis ratio adhibenda obseruationis incumbit: sciendi cura, cum labore complendi. Quoniam ea que in diuinit eloquii percipiuntur, non solum non facere, sed etiam ignorare, peccatum est. Explicanda sunt ergo ea que ad profectum spiritus requiruntur, per quem, vt idem Abbas loquitur, ad perfectionis fastigia summa & culmina peruenimus.

Gradus quosdam firmisimos, & lapidibus pretiosis sternit quodammodo, Dominus Saluator, inquit S. Chromatius Episcopus, per quos sanctæ anima & fideles reperere possint, & ascendere ad summum illud bonum, id est, regnum calorum. Quod cum omnibus virtutum studiosis, tum maxime nostræ Societatis hominibus curandum est, quibus hæc à S. Ignatio Fundatore præscripta est Regula, vt curent semper, (seu, vt est in textu Hispanico, ad elante, hoc est, ulterius, vel in dies magis, ac magis,) in via Diuini seruitij progressum facere.

ser. 108. Cic. 5. de finib & parad. 3. Sen. ep. 66. & 71. Sen. ep. 79.

12.

13.

Coll. 19. c. 5. fin.

Coll. 3. c. 3. fin.

Coll. 10. c. 7. fin.

14.

Epist. ad Monach.

Coll. 7. cap. 5.

15.

Con. 1. in 8. beat.

3. par. Const. c. 1. §. 10.

cere. Quocirca ostendendi sunt hi gradus, per quos proficientes in virtutibus, ascendunt, & ad altissimum in celo locum perueniunt, prius in hac vita summos virtutum apices consecuti.

CAPVT PRIMVM.

De primo gradu spiritualis profectus, fito in diminutione peccatorum.

16. PRIMUS gradus spectans ad profectum spiritus, communis omnibus, est diminutio malorum. Nam, ut ait S. Basilius, *Principium profectus est digressus à malo.* Quemadmodum enim in productione rerum naturalium, præcedit corruptio vnius rei, & sequitur alterius generatio; vnde est illud dictum Aristotelis, & omnium Philosophorum: *Generatio vnius est corruptio alterius;* & inter principia productionis primum est priuatio formæ præteritæ, quæ corrumpitur; sic in productione morali perfectionis Euangelicæ, hoc est veluti fundamentum, fidelium Deo placere & proficere cupientium, ut iuxta Psalmum, *declinent à malo, & faciant bonum.* Quia, ut ait S. Ambrosius, *Initium bonorum, est abstinentia malorum;* idque probat loco Psalmi citato. Quin & Galenus docet, *Omnia planè superuacanea esse, nisi ad hoc vnum referantur, ut se quis à peccatis longissime abducatur.* Porro mala nostra, à quibus diuerso modo abstinere debemus, multa sunt, & quæ, ut notat Abbas Nestero apud Cassianum, illà Ieremia sententiâ docemur: *Ecce constitui te hodie super gentes & super regna, ut euellas, & destruas, & disperdas, & dissipas.* In expulsione enim noxiarum rerum, quatuor esse necessaria designauit, id est, euellere, destruere, dissipare, dissipare. Sic Boëtius: *Qui serere ingenuum volet agrum, Liberat arua prius fructibus, Falce rubos silicemq, resecat, Ut noua fruge grauis Ceres eat.*
- In Ps. 61. *Impossibile est, inquit S. Basilius, ut capaces diuine gratiæ reddamur, (ad profectum necessariæ) nisi perturbationes & vitia nostras animas possidentia prius euicamus. Vidi ego medicos non prius medicinas salutare dare, quam vomitu materiam illam morbi causam euacuassent, quam ex mala diata genere, homines intemperantes sibi ipsi creauerant. Sed & vas, quod humore quopiam odoris retri & graueolenti præoccupatum fuerit atque imbutum, nisi id elueris diligenter, odorati cuiuspiam vnguenti influxum neutiquam poterit recipere. Opus itaque ea quæ prius insunt effundere, ut eorum fiat capax, quæ immittere constituisi.*
- h. 15. fin. *Illustrat hoc ipsum aliâ similitudine S. Macarius: Cum quispiam, inquit, desertam ciuitatem in-
flaurare desiderat, in primis ea, quæ labuntur & ruit, prorsus destruit, & ita fodere incipit, & in loco defosso fundamenta ponere, ac tum adificium collocare, nec mox constituitur domus. Eadem ratione, qui desiderat*

in locis desertis ac fetidis, hortum construere, primum incipit purgare, claudere, ductus aqua preparare, tum plantat, & clementem capiunt quæ plantata sunt, ut hoc modo, multo post tempore, horum fructus profertur. Ita voluntates hominum, post transgressionem, inculcæ sunt, & deserta, ac spinosa. Dixit enim Deus homini: *Spinæ & tribulos terra tibi produceret. Multum igitur laboris ac diligentia adhibendum, ut quis perueniret & collocet fundamentum.*

Fundamentum autem est, ablatio multorum malorum, quæ profectum impediunt. Hæc autem mala, videntur ad quatuor capita posse reduci, quæ recenset S. Bernardus; scilicet, *Vitium, Tentatio, inueterata passio, imminens periculum, & laqueus insidians diaboli,* qui per tentationes prauas, in passionibus excitatas, & per admitticulum prauorum habituum, expanditur. Inter mala ergo diminuenda vel abolenda,

Primò, sunt peccata. Hæc enim sunt omnium maxima mala, nihil in se boni habentia; deo que peccatorum Deus causa esse non potest, ut est pœnarum. Hinc S. Dionysius ait, *Puniri non esse malum, sed fieri pœnâ dignum:* quod prouenit ex peccato. Et idè S. Thomas ait, *plus habere de ratione mali culpam, quàm pœnam.* Imò peccata sola, sunt propriè mala. Nam, ut ait Abbas Theodorus apud Cassianum, *In rebus humanis, nihil malum dicendum est, nisi peccatum solum; quod à bono Deo nos separans, malo facit diabolo copulari.* Quin & Cicero, solo naturalis rationis ductu, scripsit, sapientem, in aduersis casibus, hoc etiam se solari: *quod videt, nullum malum esse nisi culpam.*

Hæc ergo mala, primum sunt euellenda ei, qui profectui spirituali, in acquirendis virtutibus, est intentus: *Expulsione enim vitiorum, virtutes fructificant & succrescunt,* inquit Cassianus. Et, ut scribit S. Bernardus, *Non potest virtus pariter cum vitio crescere. Ergo, ut illa vigeat, ista crescere non sistantur.* Et quò magis hæc decreuerint, eò magis crescent illæ. *Quantum enim à vitio recesseris, inquit, Eusebius Emisenus, tantum virtutibus propinquabis: quia abdicatio criminum, adeptio meritum est: nec tantum meritum, sed etiam ipsarum virtutum.* Quia experimento comprobant Dei serui, verum esse nostri S. Francisci Xauercij dictum: *Quantacumque decessio à vitio, tanta est accessio celestium donorum.*

Huic ergo primum attendendum est omnibus, proficere cupientibus, imò omnibus protus Christianis. Nam, ut monet S. Macarius, *nisi quis bellum ineat aduersus peccatum, vitium, quod intrinsecus latebat, paulatim effusum, præ nimia copiâ, abducit hominem ad manifesta peccata perpetranda.* Vitium enim est, veluti fontis scaturigo, quacumque parte scaturiens. Quapropter dare debes operam, ut cohibeas vitiosos nequitia, ne ruens in mala infinita, quasi attonitus euadas. Riuis autem peccatorum impleta anima, tanquam demersa in paludosa aquâ, emergere in altum non potest, ac proficere. Explicauit hoc Filius Dei S. Birgitta aliâ similitudine:

Da-